

Ve čtvrtek, 22.4. 2008, uplyne dvacet let od chvíle, kdy v komunistickém žaláři položil svůj život za svobodu politický disident a právník Pavel Wonka. Byl jednou z posledních obětí režimu a k jeho smrti navíc došlo na dosud stále ne příliš vyjasněných okolnostech.

Wonka vešel v šedesátých a sedmdesátých letech ve známost jako „právník chudých“, kdy byl pomocníkem jinak bezbranných spoluobčanů v boji proti státní mašinérii.

Zajímavé je, že svých vynikajících (to přátelé a pozůstalí potvrzují) právnických znalostí dosáhl jako samouk. Třikrát se neúspěšně pokusil dostat na studium na právnické fakultě – měl ovšem silně nevyhovující kádrový posudek, který byl navíc umocněn částečným německým původem.

Na začátku roku 1981 tak byl odsouzen za „rozkrádání socialistického majetku“ na 14 měsíců, a protože jeho trest přesáhl dobu jednoho roku, byl navíc ještě propuštěn z práce. V roce 1986, po svém propuštění, opět poněkoličkáte uplatnil své obecné právní povědomí a hlubokou znalost komunistického práva a využil vágní formulace a právní kličky v Ústavě, rozhodl se kandidovat jako nezávislý kandidát do Federálního shromáždění. Ústřední volební komise však odmítla jeho kandidaturu zaregistrovat.

Krátce po volbách byl Pavel spolu se svým bratrem Jiřím zatčen za „šíření protistátních tiskovin“, výsledkem bylo odsouzení bratra na 12 měsíců za „pobuřování“, ten byl nicméně záhy propuštěn, zatímco Pavla soud odsoudil k odnětí svobody na 21 měsíců a ke třem letům následného ochranného dohledu. Po vynesení rozsudku se odvolal, ale Nejvyšší soud odvolání zamítl.

Následovalo vzednutí silného odporu vůči komunistické moci a vyjádření solidarity ze zahraničí. V Československu se na protest proti Wonkově odsouzení zúčastnilo přibližně šedesát lidí protestní řetězové hladovky.

V polovině roku 1987 byl Wonka převezen do nápravně-výchovného ústavu Minkovice-Liberec, kde byl ihned po příjezdu velmi surově zbit, dozorcí mu pravděpodobně způsobili silný otřes mozku, ale i přes podezření na těžká zranění mu nebyla poskytnuta adekvátní

péče. Během výkonu trestu také několikrát odmítl pracovat, čímž si vysloužil další kázeňské postihy.

V únoru 1988 byl na základě velmi špatného zdravotního stavu propuštěn z vězení. Krátce nato byl ale opět zatčen, a to poté, kdy odcházel z úřadu, kde vyřizoval své podklady pro plánovaný (a legální) odchod do NSR. Opět byl uvězněn, tentokrát za „maření výkonu úředního rozhodnutí“, kterého se měl dopustit odmítnutím ochranného dohledu. Nepomohly ani protestní nóty mezinárodní Helsinské federace pro lidská práva.

Pavel Wonka byl následně 20.4. t.r. u okresního soudu v Trutnově odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců nepodmíněně ve II. nápravně skupině. K tomuto soudu byl dopraven na kolečkovém křesle, což dokazuje v jakém stavu byl a že musel být také s velkou pravděpodobností týrán. O čtyři dny později byl ve své cele nalezen mrtev.

*fotografie použita z archivu www.wonka.wz.cz